

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום רביעי כ"ג כסלו תשפ"א | דף היומי בבלי: פסחים יח | דף הכולל: שבת קכה.
דף היומי בהלכה: מסעיף ז' עד סעיף י"ד.
מוסר: אהבת חסד - וכל זה דברנו' עד 'וכל זה דברנו לענין המשאיל'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: שער הדאגה עד שער הכעס 'ואמר החכם'

להצטרפות לקבלת הפותח בכל יום במייל: dirshu@dirshu.co.il

"לא בוכים על שמן שנשפך" – סיפור ישועה מדהים ומרגש | האם מותר ללמוד שיעור בידף היומי בהלכה' סמוך לזמן ההדלקה? | נהג האוטובוס זמזם לעצמו ו... הנוסעת חזרה בתשובה | מי שהבריא מקורונה צריך לברך 'הגומלי': | 2036

על דא ועל הא

"החלון ישאר פתוח - מי שקר לו שיקנה תנור"

פסק ההלכה המפתיע של חבר מועצת גדולי התורה, הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א

להותיר חלונות פתוחים, בשל סכנת נגיף הקורונה. תשובתו של הרב התפרסמה על גבי מודעה שנתלתה במספר בתי כנסת בבני-ברק ובערים נוספות.

הגר"י זילברשטיין שקיבל את השאלה לידי, הכריע כי היות ומדובר במצב חירום יש להותיר את החלונות פתוחים גם בימי החורף, זאת בכדי שלא להגיע לחשש פיקוח נפש. "יראה לי שסכנת הקורונה היא סכנה הכרוכה בפיקוח נפש וממילא מחויבים להשאיר את החלון פתוח" כתב הרב זילברשטיין, בפסק ההלכה שפורסם בימים האחרונים בבתי כנסיות רבים.

הרב זילברשטיין מוסיף ומנמק בפסק ההלכה כי "לטוען שהקור מפריע לו ובימות החורף יש לסגור את החלון אם מפריע למישהו, הדבר לא נאמר בזמן סכנת קורונה, ומי שקר לו שיקנה תנור חירום ואין לו זכות לדרוש את סגירת החלון".

במטה ההסברה החרדי של משרד הבריאות הסבירו כי "נגיף הקורונה מועבר באמצעות טיפות הניתזות מהפה ומהאף בעיקר

פסק ההלכה המפתיע של חבר מועצת גדולי התורה, הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א: "לטוען שהקור מפריע לו ובימות החורף יש לסגור את החלון אם מפריע למישהו, הדבר לא נאמר בזמן סכנת קורונה, ומי שקר לו שיקנה תנור חירום ואין לו זכות לדרוש את סגירת החלון"

"סכנת הקורונה היא סכנה הכרוכה בפיקוח נפש וממילא מחויבים להשאיר את החלון פתוח בימות החורף", כך פסק הגאון רבי יצחק זילברשטיין, חבר מועצת גדולי התורה ורב שכונת 'רמת אלחנן' בבני ברק, במענה לשאלת אברכים.

בימים האחרונים פנו מספר אברכים לגר"י זילברשטיין כשבפיהם שאלה מעניינת בנוגע לפתיחת חלונות בימות החורף הקרים. על פי הידוע, בימות החורף הולכים אחר המיעוט עד כדי שאפילו אם רק אחד מהמתפללים מבקש לסגור את חלונות בית הכנסת - שומעין לו. אלא שכעת מבקשים האברכים לדעת כיצד לנהוג, לאחר שהתברר להם כי על פי הוראות משרד הבריאות יש

את סיכויי ההדבקה ועל כן מתבקשים המתפללים להותיר את החלונות פתוחים - ולהרחיק ילדים קטנים מחלונות בהן אין סורגים.

בדיבור. בעוד הטיפות הגדולות מגיעות למרחק של כ-2 מטרים, הרסיסים הקטנים נותרים שעות ארוכות באוויר כשהם בחלל סגור ללא זרימת אוויר. שהייה ממושכת במקום צפוף וסגור מגבירה

על דא ועל הא

"המשכתי לזמזם את הבית השני של השיר: 'זאגט זשע נאך אמאל, און טאקע נאך אמאל, קמץ-אלף אָ! - אמרו נא פעם ועוד פעם קמץ-אלף אָ! לפתע אני שומע שאחת הנוסעות בוכה בכי תמרורים..."

"אויפן פריפעטשיק פֿרענט אַ פֿייערל - על הפֿירָה בוערת אש קטנה", והיא הציתה את הלב היהודי... | הרה"ג רבי שמואל ברוך גנוט שליט"א, על כוחו של ניגון

נוספת: קמץ-אלף: אָ!).

"לפתע אני שומע שאחת הנוסעות בוכה בכי תמרורים, בכי חסר מעצורים. חשבתי שאירע דבר מה המחייב את עזרתי ותהיתי כיצד אוכל לסייע. האשה, הרחוקה משמירת המצוות, הצליחה לומר בתוך הבכי ש'את השיר הזה סבתא הייתה שרה ברוסיה, אחרי שהייתה מדליקה נרות לכבוד שאבעס קוידש'..."

"הלבורנטית החילונית שהגיעה מארץ הכפירה, הקשיבה לזימזום הניגון ושבה עשרות שנים לאחור, אל ביתם היהודי השורשי של סבא וסבתא. היא המשיכה לבכות ואני, בניסיון להרגיעה, הבטחתי להביא למחרת את הדיסק עם הניגון הישן נושן. כך עשיתי, והאשה הודיעה לכל הנוסעות בחגיגות, שהיא מתכוונת להדליק נרות לפני שבת, בדיוק כמו שסבתא שלה הייתה מדליקה!

"חלפו מספר שנים, ואני מקבל הביתה הזמנה להשתתף בחתונתו של בנה של הלבורנטית מלוד, בצירוף מספר טלפון. ואז התברר לי שאותה אשה שהאזינה לניגון, החלה להדליק נרות לפני כניסת שבת. בהמשך החלה לשמור על כשרות ולהתחזק יותר ויותר, עד שבנה שב בתשובה שלמה. הוא נכנס ללמוד בישיבה לבעלי תשובה, וכעת הוא נישא בשעה טובה, מקים בית יהודי חרדי לתפארה, והכל בזכות הניגון..."

"חכמת המוסיקא חשובה באומה, שהיא מכבדת הניגונים ומעמדת אותם על הגדולים שבעם, והם בני לוי, מתעסקים בניגונים בבית הנכבד בעתים הנכבדות. ולא הוצרכו להתעסק בצרכי הפרנסה, במה שהיו לוקחים מהמעשרות ולא היו להם עסק זולתי המוסיקא" (הכוזרי, מאמר ב סד).

אלפי חללים נהרגים בחזית המלחמה, מלחמת העולם הראשונה. לכל אחד היו קרובים ומכרים באזורי הסכנה והשמועות החרידו כל לב. במתיבתא רבתא דקמניץ המשיכו ללמוד בהתמדה גדולה, והתלמידים השתדלו להתגבר על ים הדאגות והפחד הגובר והולך. איש לא ידע מה ילד יום. לישיבה הגיעו פליטים, בני ישיבות שבאו ממקומות מסוכנים יותר, מספרים סיפורי בלהות על המתרחש לא רחוק.

ליל שבת קודש. 11 וחצי בלילה, שבת גיבוש של בני ישיבתנו הקדושה ישיבת 'משאת המלך', שבת אחים במירון תו"ב. הבחורים יושבים ושרים בלהט שירות ותשבחות לק-ל ח, וכדי לעודד ולעורר את מעלת השירה והניגון, אני מספר להם את הסיפור הבא:

ב'בין הזמנים' לפני כמה שנים, נסענו לקברי צדיקים בצפון. נהג האוטובוס החביב, ר' מרדכי זורגר, יהודי חסידי מפולפל ונעים שיחה, הנעים את הנסיעה הארוכה בהסברים על המקומות שראינו בדרכנו, בווארטים חסידיים משובבי לב על פרשת השבוע, ובהרבה רוח טובה ופניני חכמה.

במהלך הנסיעה סיפר ר' מרדכי זורגר סיפור נפלא שאירע לו, סיפור הממחיש לנו את כוחו של ניגון. וכך סיפר ר' מרדכי:

"לפני שש שנים בערך היה לי קו נסיעה יומימי, בשעה שש וחצי בבוקר, מלוד לאשקלון, של רופאות ולבורנטיות העובדות במעבדות רפואיות. רוב הנוסעות עלו מברית המועצות, והן נסעו באוטובוס בקביעות לעבודתן.

"באחד הימים אני מקבל שיחה בסלולרי מחוץ לארץ. על הקו היה ידיד טוב, שסיפר לי שהוא נמצא כעת בקהילה חרדית בגרמניה, לצרכי בחינה והיכרות למשרת החזן המקומי, והגבאים מבקשים שיסיר בפניהם גם כמה שירים עממיים באידיש. החבר ידע שאני מתעסק קצת בחזנות ושירה, וביקש שאזכיר לו כיצד שרים את השיר 'אויפן פריפעטשיק', כדי שהוא ירשום לעצמו את מילות השיר ויחזור עליהן לעצמו.

"התחלתי לזמזם לו בקול את השיר, המדבר על כך ש'על הכירה בוערת אש קטנה ובבית חם, והרבי מלמד ילדים קטנטנים את האלף-בית'. זימזמתי לו לאט ובהטעמה, בקצב הכתבה, את מילות השיר: 'אויפן פריפעטשיק ברענט אַ פֿייערל/ און אין שטוב איז הייס/ און דער רבעע לערנט קליינע קינדערלעך/ דעם אלף-בית'.

"כך המשכתי גם את הבית השני: 'זאגט זשע, קינדערלעך, געדענקט זשע טייערע/ וואס איר לערנט דא/ זאגט זשע נאך אַ מאל, און טאקע נאך אַ מאל: קמץ-אלף: אָ!' ('אמרו נא ילדים, זכרו נא יקרים, את שאתם לומדים פה. אמרו נא פעם נוספת, וממש פעם

זו, בה נרצחים רבים משלומי אמוני ישראל, הוא הזמן הראוי לנגן בו ניגונים? ר' ברוך ממשיך לשתוק והתלמידים ממשיכים להפציר. במינסק שהה אז מורו ורבו של ר' ברוך בער, מרן הגר"ח סולוביצ'יק זצוק"ל, והתלמיד הגדול נכנס, בהכנעה ובענוות חן, אל מעונו של מרן הגר"ח. "הבחורים מבקשים שאשיר בפניהם. האם כעת זהו הזמן לשיר?" תהה רבינו ה'ברכת שמואל'.

ר' חיים השיב: "למה לא לשיר? הרי אתה יודע לשיר! אז תשיר!". ור' ברוך בער שר. שיר רודף שיר, ניגון ועוד ניגון, לחן ועוד לחן, וקולו הנרגש של גאון התורה נישא ברחבי מינסק, נוגע במיתרי הנפשות, מעלה אותן למדרגות אמונה ובטחון, געועים לשכינה, קשירת כתרי שירה לתורה הקדושה ולעמלה, ניגוני תפילות ובקשות לבורא העולם. הדמעות השתלבו בשמחה הגדולה, ורוח הישיבה המשיכה לפעם בקרבם של בני אולפנא רבתא דקמניץ.

"מאותו ערב, בתוככי חשכת מלחמת העולם, לא חדל רבי ברוך בער לשורר את ניגוניו ולחניו בפני בני הישיבה הקדושה" - סיפר לימים תלמידו הגרמ"ש שפירא זצוק"ל. "ר' ברוך בער לא שינה מאומה מדעת עצמו בצורת הישיבה הקדושה. ר' חיים זכרונו לברכה העניק לו רשות מפורשת לשיר בפני בני התורה בישיבה, וכשקיבל את אישורו של אבי הישיבות ר' חיים, הרי שכך היא צורת ומטבע הישיבה!..."

הישיבה גלתה למינסק והבחורים המשיכו לשקוד על תלמודם באחד מבתי הכנסיות, משקיעים את כל כולם בהוויות אביי ורבא, אך הלבבות גדושי הצער לא יכלו לעמוד מול העומס והלחץ, מה יהיה? מה ילד יום? ומה יעלה בגורלם של קרוביהם ומכריהם? ומה יעשו הקלגסים להם עצמם?

אחד מבני הישיבה הרהיב עוז ופנה אל נסיך מלכות התורה, ששידד מערכות עמוקות בשבילי סורא ונהרדעא, יונק מתורתו המתוקה של רבו הגר"ח מבריסק - הלא הוא ראש הישיבה, מרן הגאון רבי ברוך בער ליבוביץ זצוק"ל. "אנא, ישיר לנו רבנו שיר, כדי לעודד את רוחנו!", ביקש, וכל התלמידים הנהנו בראשם, מצטרפים לבקשה.

רבי ברוך בער נודע בכל מרחבי ליטא בשיעוריו העמוקים, אך פן נוסף נודע באישיותו הכבירה של ראש הישיבה, כח השירה והניגון המיוחד, לו זכה כמתנת חינם מן השמים. לחניו של הגר"ח נחשבים כנכסי צאן ברזל של עולם הישיבות, ועד ימינו אנו משוררים אותם בהיכלי התורה. הייתה זו לכאורה בקשה טבעית, שרבי ברוך בער ישיר מלחניו המשובחים, יפיח רוח חיים בלבבות ובעצמות היבשות, ויעלה את בני הישיבה לפסגות, שהרי כבר נודע שעולם הנגינה קרוב הוא לעולם התשובה. הבחורים מבקשים ור' ברוך בער שותק. האם זהו הזמן הראוי לשיר? תהה ר' ברוך בער, האם שעה טרופה

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל? **שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il**

בעניינא דיומא - חנוכה

"זאין לנו רשות להשתמש בהן": האם מותר להתחמם לאור נרות החנוכה? מי שאור הנרות מרגיע אותו - האם מותר לו לשבת ולהתכוון בהם כדי להירגע?

וגם: המדליק בחנוכיית כסף כשהנרות בתוך כוסיות זכוכית, האם מקיים בזה הידור של הדלקה בחנוכיית כסף?

לעומת זאת מי שהאור של נר החנוכה מרגיעו, כגון שהולך לישון ואור הנרות מרגיעו מפחד החושך, דעת הגר"ח קניבסקי (שם עמוד קט"ו) שמותר להנות מאור הנר לצורך כך, כי אינו נחשב שימוש באור הנר עצמו [אלא נהנה מסגולת האור שמרגיעו].

המדליק בשמן זית מוקשה כמו שמצוי בזמננו, האם נחשב כמדליק בשמן?

ספק זה נובע מהדין שהדלקת נר חנוכה היא לזכר הדלקת הנר במנורה שבבית המקדש [ראה סי' תרע"ג במשנ"ב ס"ק

המתחמם לאור נרות החנוכה או שאור הנרות מרגיעו, האם נחשב הנאה האסורה?

לגבי הנאה מחום הנרות שעומד לידם ומתחמם לאורם, דעת הגר"ש וואזנר (פסקי שמועות חנוכה עמוד קי"ב בשם הגרי"א דינר) שגם הנאה כזאת אסורה, שחז"ל אסרו כל סוגי הנאות מעצם נר החנוכה, ולא דווקא הנאת האור, וחום נחשב הנאה המגיעה מעצם שלהבת נר החנוכה.

וכן להניח אוכל על בית החנוכייה כדי שיתחמם לחום הנרות, דעת הגר"נ קרליץ (שם) שאסור כי נחשב כהנאה משלהבת הנר.

בזמננו שנוהגים להדליק את הנרות בתוך כוסיות זכוכית, האם נחשב שמדליק בחנוכיית כסף?

בימינו נפוץ להדליק את נרות החנוכה בתוך כוסיות זכוכית ששמים אותם בקני המנורה, ואף המקפידים להדליק במנורת כסף מהודרת, שמים כוסיות זכוכית ובתוכם שמן, ובה מדליקים, והשאלה האם מפסידים הם בכך את מעלת ההדלקה בחנוכיית כסף, שהרי עצם ההדלקה לא נעשית בחנוכיה עצמה? אכן, כתב בשו"ת שבט הלוי (ח"ח סימן קנ"ז) שלדעות הפוסקים שצריך כלי ממש לנר חנוכה והדבר לעיכובא, אם כן נמצא שכיוון שהשמן נמצא בכלי זכוכית, עיקר ההדלקה נעשית בזכוכית ולא בחנוכיה ונחשב כמדליק בזכוכית, אמנם כתב (שם) שהעיקר נראה מסתימת הפוסקים שלא צריך כלי דווקא והעיקר שהנרות ידלקו [ראה משנ"ב סי' תרע"א ס"ק ח'], ואם כן כל הדין שמהדרין בחנוכיה זה רק הכשר למצוה ונוי ומסתבר שהכוסות בטלות לחנוכיה, ונחשב שמדליק בחנוכיית כסף עצמה ומקיים בזה את כבוד המצוה להדליק בחנוכיה יפה. וכן דעת הגרש"ז אויערבך (הליכות שלמה חנוכה פט"ו אורחות הלכה הערה 17) וכן דעת הגר"נ קרליץ (פסקי הלכות חנוכה מהגר"א דינר פ"ט אות ח'). ומי שאין בידו לקנות חנוכיה מכסף, האם יש עצה בשבילו להדר בחנוכיה יפה? בסדר היום (סדר חנוכה ד"ה ובענין הנרות) כתב שיקנה עכ"פ פמוט אחד מכסף, וידליק בו כל לילה את הנר הנוסף, ויקיים בזה את ההידור.

ח' בשם הר"ן וס"ק ד', ומכיון שכן, דנו הפוסקים האם צריכה להיות בדמיון ממש להדלקת הנר שבמנורה, או שדי במה שנעשה באותה צורה ואופן.

ודיון זה נוגע גם לענין הנדון שלנו, בשו"ת שבט הלוי (ח"ט סימן קמ"ג) כתב שאין צריך דמיון מושלם בין שמן המנורה בבית המקדש לשמן נרות החנוכה, ולכן אף ששמן קרוש פסול להלדקת המנורה בבית המקדש, כיון שאינו משקה ואין לו שם שמן [ואם הוא נקרש לאחר ששמוהו בכלי שרת מסתפק שם אם הוא כשר להדלקה בבית המקדש], מכל מקום אין בידנו לדחותו מהיותו כשר להדלקת נר חנוכה בהידור, כיון שלמעשה הוא נמס בשעת ההדלקה על ידי האש, ואין דולק אלא שמן זית שאורו זך וצלול יותר משאר שמנים [ומה שיש חומר הקרשה בתוך השמן דעת הגר"ש אלישיב (אשרי האיש ח"ג פל"ד אות ט"ז) [לענין שמן שקצת מוקשה], שאם הוא פחות משישים מהשמן עצמו, הרי הוא בטל לשמן, ויש לזה שם של שמן זית זך]

מאידך, דעת הגר"נ קרליץ (פסקי הלכות מהגר"א דינר פ"ט אות א') שצריך שיהיה דמיון מושלם בין השמן שהודלק במנורה בבית המקדש, לבית השמן שמדליקים בו נרות חנוכה, ואם אינו דומה, אין בו את ההידור של הדלקת נר חנוכה. אלא שהסתפק לענין שמן מוקשה, האם אכן שמן מוקשה היה כשר להדלקת המנורה בבית המקדש..

הסיפור היומי

הפקיד הבהיר לאשה שהיא תצטרך לשלם על כל מזוודה נוספת, אבל היא מתעקשת: "אני רוצה לעלות עם כל המזוודות!". הוא מזהיר אותה שהטיסה עומדת לצאת - ובמקום לענות היא פותחת ספר תהילים ואומרת בדביקות...

יקותיאל יהודה גנזל

אין כמו סיפור מכלי ראשון כדי להפעים את נים האמונה שבלב.

את הסיפור הבא סיפר לי ידיד המנהל מוסד תורני ענף בבני ברק, עיר החסידות והתורה. את הסיפור על כל שלביו ראה בעיניו, מההתחלה שקוממה אותו ועד הסוף המפתיע והבלתי הגיוני.

שדה התעופה קנדי הוא ללא ספק העמוס והסואן ביותר בניו יורק. מדובר בצומת בינלאומית רבת שאון. מקום בו הכל דופק לפי כל הכללים. כך גם טיסת אל על היוצאת מאמריקה לארץ ישראל, טיסה עמוסה עד אפס מקום, גם בה הכללים נוקשים וחותכים. כל אחד מהטסים (אם לא שפר חלקו לפרוס רגליים באחת ממחלקות הפרמיום) מורשה להעלות אל תא המטען כבודה במשקל עשרים קילוגרמים בלבד ועוד מזוודה קטנה (טרולי) ותיקיד לטיסה עצמה. אין פשרות. מי שעובר את

המעמסה המותרת - משלם טבין ותקילין.

"כדי שיעלו אותנו למטוס" - מספר מנהל המוסדות - "הוצאנו דברים מהמזוודה, הלבשנו חליפה על גבי קפוטה, לקחנו את הטליתות ותפילין ביד וניסינו להפחית ככל הניתן את הכבודה עד שבחסידי שמים הגענו למשקל המותר".

הוא מבחין באשה המגיעה לטיסה לבדה. אבל לא לגמרי לבד, היא באה עם ארבע מזוודות ענקיות ועמוסות, פלוס חמש שקיות גדולות, גם הן עמוסות.

הפקיד האחראי מבהיר לה שהיא תצטרך לשלם מאות שקלים על כל מזוודה מיותרת, אבל היא לא מבינה, גם כשמגיע האחראי דובר העברית היא עדיין מתעקשת: "אני רוצה לעלות על הטיסה, עם כל הכבודה". כשהם מבהירים לה שזמנה קצר ועוד מעט תאבד את מקומה בטיסה, היא פורשת הצידה, פותחת ספר תהילים ואומר בדביקות.

נוספת מלבד המזוודה היחידה המותרת", כל הכבוד לו, אבל זה לא בדיק יעזור.

אבל היא, אשת התהלים, ניגשת בבטחון, מעלה מזוודה - הוא מכניס אותה אל המסוע המוליך בסופו של תהליך אל בטן המטוס. בלא אומר ודברים, היא מעלה מזוודה נוספת - הוא מכניס. עוד מזוודה, ומזוודה רביעית - את הכל הוא מכניס בשתיקה. למעלה מדרך הטבע. הוא גם מאפשר לה לעלות לטיסה עצמה עם כל הכבודה שבידיה.

"אני עולה למטוס כשאני לבוש במספר שכבות והיא עולה אחרי וחמש שקיות גדולות בידיה ועם מסר מהדהד על כוחם של פרקי תהלים".

(המבשר')

"האמת שמעט התקוממתי עליה. מה היא חושבת? היא נתנהגה כפי שהיא רוצה ותגיד מעט תהלים והכל יעבור חלק? תמהתי בליבי".

דקות ארוכות ויקרות חלפו. שוב הגיע האחראי וצעק והתווכח והסביר לה בצורה שאינה משתמעת לשתי פנים: "או שאת משלמת, או שאת משאירה כאן את הכבודה, או שאת נשארת בניוירוק!"

ושוב, היא מוציאה את התהלים ואומרת, ואומרת. הפקיד האחראי על הכבודה פונה אליה פתאום ואומר לה דבר מה. היא לא מבינה אנגלית ומיודענו, מנהל המוסדות, ניגש לתווך ולתרגם. הוא מתרגם לה את אשר בפי הפקיד האפרורי אמריקאי: "הוא אומר שהוא מסכים להעלות לך לטיסה מזוודה

עניינא דיומא - חנוכה

מתי מחלקים 'חנוכה געלט' - הטעמים והאופנים במנהג חלוקת מעות חנוכה בקהילות ישראל

מאת הרב ישראל יעקב פרבר והרב יהודה לייב שטיסל מח"ס 'המנהג'

בחנוכה היה המנהג לתת לרבנים מעות חנוכה.

זמני חלוקת מעות חנוכה

מצינו כמה מנהגים בזמני חלוקת 'חנוכה געלט'. כמה צדיקים נהגו לחלק במשך כל ימי חנוכה, וכן היה נוהג הרה"ק רבי ישעי' מקרעסטיר ז"ע.

אדמו"רי חב"ד חילקו המעות בליל נר רביעי או חמישי; אדמו"רי לעלוב וקאליב היו מחלקים מעות חנוכה רק ביום חמישי, כיון שלעולם לא חל בשבת, וכן היה נוהג בעל הקהילות יעקב זצ"ל; הכנסת מרדכי מסאדיגורא ז"ע היה נוהג לחלק מעות רק בימים ששתה בהם 'לחיים'; ובפיטסבורג וזוטשקא נהגו לחלק מעות רק ב'זאת חנוכה'.

יש שחילקו מעות רק לצאצאיהם הנשואים ולא לשאר אנשים, כך היה נוהג ה'אמרי ברוך' מויז'ניץ ז"ע.

מנהג רבוה"ק מבעלזא, חוץ ממה שחילקו מטבעות לכל הקהל, הוסיפו ליתן ח"י מטבעות לחברי 'החברא קדישא', כשהיו נכנסים באחד מלילות החנוכה עם עששית וזימרו 'מעוז צור'.

אמנם אצל אחינו הספרדים לעדותיהם לא מצינו מנהג מעות חנוכה ("ממנהגיהם של שבטי ישראל").

כ"ק מרן מהרי"ד מבעלזא ז"ע נהג לחלק 'חנוכה געלט' בעת שסייב ב'דריידל' עם נכדיו הילדים, וממלחמת העולם הראשונה ואילך היו משחקים בדפי גמרא במקום כסף. וכן מצינו אצל האדמו"ר מקלויזנבורג זצ"ל שהיה מחלק המעות חנוכה מן

מובא ב"מגן אברהם" (סי' תר"ע) שנהגו הנערים לסבב בחנוכה על הפתחים. ב"פרי מגדים" כתב הטעם, שכיון שמטרת היוונים היתה להרוס את ג' העמודים: תורה, עבודה וגמילות חסדים - הוסיפו בלימוד התורה בימי חנוכה על מנת לתקן זאת, וכן תיקנו הודות ובתפילה והודיה להשי"ת, ובנתנת מעות לצדקה.

חלוקת מעות לכל אחד

בספרי גאוני ליטא כתבו הטעם, שכיון שהיוונים אסרו ללמוד תורה, אזי כאשר ניצחו אותם ורצו להחזיר את הילדים ללימוד, נתנו להם כסף כדי לחבב עליהם את התורה.

בספר "בינת ישראל" (קאזניץ) כתב, שמנהג ישראל לחלק בחנוכה מעות לתלמידי חכמים ותינוקות, משום שישראל עם קדוש מפזרים מעות תמיד, הרבה כסף בכל יו"ט, לחבב המצוה, ובחנוכה ההוצאה על נרות חנוכה אינה רבה, לפיכך מוסיפין ומוציאין ממון בשביל חיזוק תלמידי חכמים, ומחלקים לתינוקות מעות חנוכה לפרסם הנס ולחבב המצוה, כי מצוה העולה בהרבה כסף חביבה יותר.

ואכן נתפשט המנהג לחלק מעות לכל אחד, וכדברי כ"ק מרן מהרי"ד מבעלזא ז"ע שאמר שהנהיגו לחלק לכולם דמי חנוכה, כדי שלא לבייש את מי שאין לו כסף.

אך יש לציין, כי מעיקרו היה עיקר המנהג לתת דמי חנוכה לרבנים, ולא לקבל מהם, וזו היתה אחת ההכנסות שלהם, כמו בפורים שקיבלו דמי פורים, ובפסח מעות מכירת חמץ וכו', כמו"כ

סגולה ושמירה

נהגו שלא להשתמש כלל עם המטבעות שקיבלו מהצדיקים למעוות חנוכה, ושמרו אותן מכל משמר, לשמירה וסגולה ולברכה

להארות והערות ניתן לפנות למכון 'המנהג' במייל: hamenhog@gmail.com

להודות ולהלל

האם חולה קורונה שהבריא צריך לברך ברכת הגומל?

הרה"ג רבי יצחק יעקב פוקס שליט"א

מי שחלה בקורונה ומחמת חולשתו, נפל למשכב, לפחות שלושה ימים, מבלי יכולת לתפקד; או שסבל מבעיות נשימה בצורה חמורה עד שהוצרך לתמיכה בחמצן; ואין צריך לומר, מי שהורדם והונשם - כשהתאוששו ובחסידי ד' הבריא - חייבים בברכת הגומל, בשם ומלכות, לכל הדעות.

המסופק אם חייב בברכת הגומל, יכוון לצאת ידי חובתו כשמברך בבוקר "הגומל חסדים טובים לעמו ישראל", ומה טוב אם יאמרה בפני עשרה ששנים מהם ת"ח. ומכל מקום אין זה מעכב, כי על כל פנים נתן בכך ברכה והודיה להשי"ת (הליכות שלמה כ"ג, ח).

בשעה שאדם מודה ומשבח לבורא עולם, תמיד יוסיף ויבקש על העתיד ש"כה ייתן ד' וכה יוסיף". כלל גדול זה מבואר בפירוש הטור הארוך על הפסוק בבראשית כ"ט ל"ה: "ותהר עוד [לאה] ותלד בן ותאמר הפעם אודה את ד' ותעמוד מלדת", שכתב: נתנה הודאה למקום שנתן לה חלקה ולא בקשה על יותר, ולכן עמדה מלדת, אבל רחל, כשסוף סוף ילדה בן, קראה את שמו יוסף - יוסף ד' לי בן אחר, וזכתה לעוד בן. וכמפורש במשנה ברכות נ"ד: "נותן הודאה על שעבר וצועק על העתיד".

זכנו ד' יתברך להודות לו ולשבחו ולעשות לו נחת רוח כל הימים.

אולם מי שחלה בעקבות זלזולו בהוראות רשויות הבריאות ופסקי כל גדולי הפוסקים שלא לצאת לרחוב ולא להיכנס לבית הכנסת ולכל מקום שבו אנשים נוספים בלא מסכה המכסה את הפה והאף, או מי שהתארח או אירח משפחה עם ילדים [שאינם בגרעין המשפחתי] וב"ה הבריא, כיון ש"בשאת נפש לא שמע לרופאים ולא שמר על בריאותו" - אסור לברך ברכת הגומל (שו"ת מנחת יצחק ב, מ"ז; שו"ת מנחת אלעזר ד, מ"ד; שו"ת צי"א י, כ"ה; ושו"ת יחווה דעת ד, י").

פרשת השבוע

הברית נועדה להתקיים בנין החמה, והרב אלבו הוזמן לשמש כמוהל. אולם כאשר הגיע אמר לו אבי הבן שכיון שאיחר מעט לא מגיע לו למול, ומוהל אחר ימול במקומו! כיצד היה אדם אחר מגיב במקרה כזה? אבל לא תאמינו מה עשה הרב אלבו...

"ויוסף הורד מצרימה" (לט, א)

מדוע סמכה התורה את מעשה אשת פוטיפר למעשה תמר? מסביר רש"י: "לומר לך, מה זו לשם שמים, אף זו לשם שמים. שראתה באיצטרולוגין שלה שעתידה להעמיד בנים ממנו" וכו'. שואל הגר"א לאפ"אן זצ"ל, כיצד יתכן ששתיהן התכוונו לשם

שמים, ובכל זאת תמר נשארה הצדקת הברוכה בפי כל ומשיח בן דוד יוצא ממנה, ואילו אשת פוטיפר, אשר גם נתכוונה לשם שמים, נזכרת לגנאי? כהקדמה להסבר התמיהה הנ"ל, נביא את מה שמסופר על הגאון רבי צדקה חוצין זצ"ל (הובא בספר 'רעיונות לדרוש' של

למול (כי המוהל הוא חשש, מפני הפגיעה בכבודו של הרב אלבו, וכיון שגם אבי הבן היה ת"ח גדול חשש להכניס עצמו בין שני הרים גדולים...) - וכל זאת מתוך שמחה, ואף נשאר במקום לראות איך השני מל.

הנהגה מופלאה זו יכולה להיות רק כאשר מלכתחילה מתכוונים לשם שמים בלבד, לעשות את רצון ה' בלי כל כוונה אישית. ולכן, לא מקפידים אם לבסוף מישהו אחר עשה את המצוה, שהרי סוף סוף נעשה רצון ה', ומה לי אם זה נעשה על ידי או שזה נעשה על ידי מישהו אחר.

בנקודה זה נעוץ ההבדל התהומי בין תמר לאשת פוטיפר. וכך השיב הגר"א לאפיאן זצ"ל (לב אליהו, הובא בילקוט לקח טוב עמ' רמג) - שסוף מעשה של שתיהן מלמד על המחשבה תחילה. אצל תמר מצאנו שהסכימה להפיל עצמה לכבשן האש כדי לא להלבין את פניו של יהודה ברבים, וזאת למרות שידעה כי משיח עתיד לצאת ממנה, בכל זאת הסכימה לוותר על הכל. ודבר זה מלמד שכל מעשיה מלכתחילה היו לשם שמים, ולא היה בהם שמץ של כוונה אישית.

מה שאין כן אשת פוטיפר, אמנם גם נתכוונה בהתחלה לשם שמים, אך מה קרה לה בהמשך הדרך? "בכל יום ויום היתה אשת פוטיפר משדלתו בדברים וכו', אמרה לו: הריני חובשתך בבית האסורים, אמר לה: ה' מתיר אסורים. אמרה לו: הריני כופפת קומתך - ה' זוקף כפופים. הריני מסמאת את עיניך - ה' פוקח עורים. נתנה לו אלף ככרי כסף וכו' ולא רצה" (יומא לה, ב).

ולכאורה יש להבין, איך כל זה מתיישב עם מה שאמרו חז"ל שכוונתה לשם שמים? והרי גם אחרי שידעה שעתידה להעמיד ממנו בנים, עדיין לא ידעה אם ממנה או מבתה, ואם כן מדוע שידלה אותו כ"כ בכל האמצעים שעמדו לרשותה?

על כרחנו אפוא, שאמנם כוונתה היתה לשם שמים, אבל היה לה ספק אם ממנה או מבתה, ולבסוף הכריעה בעצמה שדווקא ממנה, והכריעה זו כבר באה מתוך תאוה גופנית וכוונה אישית, וכך אט אט התגבר כח התאוה על הכוונה לשם שמים, והלכה מדחי אל דחי עד שהגיעה למה שהגיעה.

(ע"פ מאמר מאת הרב פנחס זריב שליט"א, 'למעשה')

הגאון רבי יחיאל מיכל שטרן, עמ' תכח). פעם נקרא רבי צדקה לעשות ברית בשבת בשכונת ימין משה שהיתה מרחק רב מביתו, והסכים אע"פ שהיה ישיש וההליכה קשה עליו.

כשהגיע לשם עם משמשו לאחר טירחה רבה, ראה שמתעכבים מלהתחיל בברית. שאל את אבי הבן לסיבת העיכוב, ואמר לו הלה: "הגיע מוהל אחר ואני רוצה לתת לו, ואני חוכך בדעתי איך לומר את זה לרב"... אמר לו רבי צדקה שאין כל בעיה מצדו, והוא יכול לתת למוהל השני לעשות את הברית. אולם גם אחר כך ראה שעדיין מתעכבים. שוב שאל לסיבת העיכוב, ואמרו לו שהמוהל הוא שכח את הסכין והכלים. "אולי הרב יתן לו את הכלים שלו", שאלו. "בוודאי, בוודאי", השיב רבי צדקה, ומסר בחפץ לב את כליו למוהל השני.

בדרך חזרה אמר רבי צדקה: "היום זכיתי לקיים מצות מילה בשלימות". שאלו השמש: "הרי הרב לא מל?" השיב לו: "כבר מלתי אלפי ילדים, אבל אני חושש שמא נכנסה בי תמיד מחשבה זרה, שאומרים לי יישר כח ומכבדים אותי. היום מלתי ללא תמורה של כבוד, שהרי 'חשב לעשות מצוה ולא עשאה מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה'".

ויש להוסיף מעשה שראיתי במו עיני אצל הגאון רבי ראובן אלבו שליט"א ראש ישיבת 'אור החיים':

פעם הזמינו אותו לברית מילה בנץ החמה אצל משפחת ת"ח חשובה. אלא שאבי הבן, שהיה ת"ח גדול ובן גילו של הרב אלבו, היה לו ענין גדול לעשות את הברית כמה שיותר מוקדם, והדבר היה בנפשו, ולכן גם כאשר הזמין את הרב אלבו למול, הזמין במקביל מוהל נוסף למקרה שהרב יתאחר, ואז ימול המוהל השני. בפועל, אכן הרב איחר קצת, ולמרות שהגיע עדיין לפני הברית, אמר לו אבי הבן שלא מגיע לו למול מפני שהוא איחר! ולכן המוהל השני ימול במקומו!

נתאר לעצמנו מה אדם אחר היה עושה במקרה כזה, או חושב לעשות. הרי זהו בזיון עצום לרב כה חשוב ועסוק כהרב אלבו, שטרח ובא, ועוד בנץ החמה (בשעה שהוא נוהג להתפלל שחרית בשעה 7:00). אולם הרב אלבו ענה לו: "כבודו צודק, אני איחרתי, לא מגיע לי למול!" - והרב אלבו בעצמו שכנע את המוהל השני

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה ראשית מדי יום אצלך בחייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:
dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..
המייל היומי של 'דרשו'.

ביום שישי אחרי חצות התקשר אלי המתווך. "מצאתי לך דירה", הוא אמר. אבל עכשיו יום שישי אחרי חצות, ענית לך, ואני לא עושה עסקים בזמן הזה. נדבר במוצאי שבת...

השבת מקור הברכה - מניסיון!

במוצאי שבת אחרי מעריב עיינתי בלוח המודעות בבית הכנסת וראיתי מודעה על דירה להשכרה. הפרטים התאימו בדיוק לדרישות שלי, הן מבחינת המיקום, הן מבחינת הגודל והן מבחינת המחיר.

מיד אחר הבדלה התקשרתי למספר שהופיע במודעה, וסיכמתי עם בעל הדירה שאבוא לראות אותה, ואמרתי ייתכן שכבר בקרוב אסגור את העסקה.

שעה אחרי כן התקשר המתווך להציע את הדירה מיום שישי. התברר שזאת אותה הדירה מלוח המודעות!

ראיתי בחוש איך הנהגתי בערב שבת עמדה לי. התאמצתי להימנע מ'ביזנס' ביום שישי אחר חצות, ולבסוף הרווחתי דירה מצוינת וחסכתי את דמי התיווך.

השבת מקור הברכה!

(גיליון 'השגחה פרטית')

גרתי בדירה שכורה ורציתי לעבור לדירה אחרת. ניסיתי לשאול ולחפש דירה בכוחות עצמי, אך לא מצאתי. באין ברירה פניתי למתווך ושאלתי אם הוא יוכל למצוא לי דירה מתאימה.

היה זה לפני חג הסוכות. בערב שבת בראשית, ביום שישי אחרי חצות, התקשר אלי המתווך. "מצאתי לך דירה", הוא אמר. אבל עכשיו יום שישי אחרי חצות, ענית לך, ואני לא עושה עסקים בזמן הזה. נדבר במוצאי שבת.

סיימתי את השיחה ואמרתי לעצמי: כל כך הרבה זמן אתה מחפש דירה, יש לך דרישות לא פשוטות גם מבחינת המיקום וגם מבחינת המחיר, וכך אתה אוטם אוזניים מלשמוע הצעה מתאימה?

ענית לעצמי שאכן כן. איני עושה עסקים אחרי חצות. עכשיו מתכוננים לשבת קודש, וכל השאר לא מעניין אותי. התחזקתי, ובשמחה רבה התכוננתי לקראת שבת המלכה.

סגולות וישועות

הוא שב הביתה מותש אך מאושר, כשבכיסו בקבוקון קטנטן עם נוזל צהוב ירקרק-כהה, אבל יקר מפז. בלב הולם השמין אותו בוויטרנה מאחורי החנוכיה. בערב, כשניגש בהתרגשות לקחת את הבקבוק, חשכו עיניו...

צריך אח"כ לערבב בשמן זית רגיל.

הוא החליט לנסות את הסגולה. הוא עדיין לא ידע כיצד, אבל בדבר אחד הוא היה בטוח - הוא לא יערב את אשתו בכל התהליך. גם במצב הנוכחי קשה לה, ואם הוא לא יצליח להשיג את השמן, עוגמת הנפש שלה תהיה עצומה.

לאחר בירורים רבים מי יכול לעשות את השמן בצורה המבוקשת, קיבל את שמו של מר אלימלך. מדובר ביהודי ערירי כבן שישים, שגר בבקתה המשקיפה להרי יהודה. אין בביתו טלפון, חשמל או מים. הוא חי מירקות ששתל בגינה ומעזים, כבשים ותרגולות שהוא מגדל ומקבל מהם ביצים, חלב וצמר וכיו"ב. מיודענו נסע למקום שבו הוא גר. ולאחר שמר אלימלך שמע את הסיפור, שנגע לליבו, אמר לו שהוא יעשה זאת, אבל עליו להביא לו עשרה ק"ג של זיתים לשם כך.

בסיפור שלפנינו, המעובד מתוך 'האמנתי ואדברה', יש כדי להראות כי כאשר האדם עוצר ברוחו ומבליג, יזכה לישועה מופלאה מעבר לגדר הטבע.

המעשה אירע עם יהודי שבמשך שמונה שנים מנישואיו עדיין לא זכה לפרי בטן. ניסיון הציפיה היה קשה ביותר והעמיד אותם בפני פני אכזבות שוברות לב, עצב וייאוש. סגולות רבות ניסו, ביניהם שתיית מיץ רימונים שנתלו בשבע סוכות, אכילת שקדים מרים ודודאים, נסיעות לקברי צדיקים.

בין הסגולות ששמעו עליהן היתה סגולה אחת מורכבת וכמעט בלתי אפשרית לביצוע. הסגולה היא, להדליק את נרות החנוכה בשמן זית מהסחיטה הראשונה מכל זית, על ידי יהודי שומר מצוות, וללא חשמל או אמצעי אלקטרוני. שמן זית שנסחט בבית בד קדום, ממש כמו בבית המקדש. את השמן היקר הזה

הפתילות ואת השמן בבזיכים. הוא שתק. הוא בעיקר פחד שאם ידבר המילים יפרצו ללא שליטה. הוא לא רצה חלילה לפגוע באשתו. "אני יוצא, אחזור להדלקת נרות", אמר ויצא מהבית בסערה. הוא הלך ברחובות העיר. סביבו אנשים ממהרים להשיג צורכי מצוה, והבל חם של סופגניות עולה מן החנויות. הוא הלך ולא ידע לאן, מבולבל ועצוב. הוא נכנס לבית כנסת תימני קטן. 'אף אחד לא מכיר אותי פה', ידע. שם הוא נשבר לרסיסים ובכה כמו ילד קטן: "למה, ריבונו של עולם? מה אתה רוצה ממני? מה כבר רציתי? רק בקבוק קטן של שמן זית. פך שמן טהור. אני רוצה סגולה לבנים. הבה לי בנים! המפתח של החיים בידך. רק אתה מסוגל להושיע. לא אלימלך. לא השמן. רק אתה". הוא טמן את ראשו בין כפות ידיו והתפלל בשיברון לב, מתוך ידיעה ברורה שהיחיד שיכול להושיע אותם הוא הקדוש ברוך הוא. רק הוא לבדו ואין זולתו. כאשר הערב ירד הוא יצא מבית הכנסת הקטן עם כוחות מחודשים. הוא מיהר לביתו. בדרך חשב לעצמו: 'אמנם אדליק היום נרות עם שמן זית מהסופרמרקט, אבל אין ספק שההדלקה הזאת תעלה לרצון!'. הוא הגיע לבית עם החלטה נחרצת. תפילות רותחות מלב דומע. הקפדה יתירה בהלכה, הידור מצווה ושיפור המידות. כל אלו יכולים רק להועיל. מעכשיו, את הזמן שהקדיש לעשיית הסגולות יקדיש לעשיית חסד. אין ספק שזה רצונו יתברך. בעל המעשה מסיים ואומר: "לסיפור יש סוף טוב. תוך פחות משנה נולדו לנו תאומים. 'אלו ילדים עם אור של תפילות', אומרים לנו תמיד בני משפחה וידידים, ואני מהנהן בראשי ומחייך. רק היושב בשמיים יודע, לְמָה אני מתכוון..."

(פניני עין חמד)

היתה זו משימה לא פשוטה. לקנות מסיטונאי כמות כה קטנה של זיתים, ובכלל, להגיע למקום נדרש רכב שטת. אבל מה לא עושים למען המטרה הנכספת. ייצור כמות קטנה של שמן בעבודה ידנית ארך כמעט יום תמים. כתישת הזיתים בכלים מיוחדים, הפרדת השמן מהמוהל [נוזל הנוצר מכתישת זיתים]. מיודענו הביט ותהה לעצמו: מה אני עושה כאן למען השם? מה לא עשינו כבר כדי לזכות בילד? אוסיף גם את ההשתדלות הזאת לרשימה'...

הוא הגיע לביתו מותש, מלוכלך ועייף, אך מאושר. היה ברשותו בקבוקון קטנטן שמכיל נוזל צהוב ירקרק-כהה. את הבקבוק היקר על תכולתו הסגולית הטמין בוטרינה, מאחורי החנוכיה. בערב פנה בהתרגשות לויטרינה, פתח את דלתות הזכוכית וחפש את הבקבוקון היקר. להפתעתו הרבה, הוא לא מצא את הבקבוקון. הוא הזיז את כלי הכסף מכאן לשם, אולי בכל זאת ימצא את השמן היקר. חיפש בכל מקום אך לא מצא.

אשתו הבחינה בחיפושיו ושאלה אותו למבוקשו. הוא סיפר שאינו מוצא את הבקבוק עם הפקק האדום ששם בוטרינה. היא ענתה באדישות: "למה לא אמרת? ראיתי בקבוק מלא בנוזל עכור, כמו שמן מקולקל אחרי שבועיים בכיור הטיגון של פלאפל. חשבתי שהוא מקולקל ושפכתי אותו בכיור. למה אתה מחפש אותו? מה זה הבקבוק הזה?"

כל המאמצים היו לחינם! באותו הרגע פניו האדימו, הוא כמעט סיפר מה שקרה. אולם במחשבה שניה הוא ידע שאין לו על מי לכעוס. היא לא שפכה את השמן מתוך כוונה רעה. אם הוא יספר לה את ההיסטוריה של השמן היקר, יהיה כאן הערב תשעה באב. לא לילה ראשון של חנוכה.

בכוחות איתנים, שאינו יודע מהיכן שאב, ניגש להכין את

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

האם מותר ללמוד שיעור ב'דף היומי בהלכה' סמוך לזמן ההדלקה?

משולחנו של הרה"ג רבי מרדכי הלוי שוורצבורד שליט"א מורה הוראה 'נאות שמחה' - מודיעין עילית

ללמוד. אכן בסי' תל"א סק"ז כתב המשנ"ב שדווקא בלומד בביתו אסור ללמוד שמא ימשך, אבל אם יש שיעור הלכה בבית המדרש אין לחוש שמא ימשך.

לפי זה שיעור משנ"ב "דרשו" שזמנו קצוב לעשרים דקות, מותר ללמוד קודם זמן ההדלקה. אכן אם לומדים בעומק ובעיון, כתב המשנ"ב שם שיש לחוש שימשכו, וצריך למנות שומר שיזכיר להם לקיים מצוות הדלקת נר חנוכה.

שאלה: בקהילה מסוימת יש שיעור משנ"ב על סדר "דרשו" בזמן השקיעה למשך עשרים דקות, ונתעוררו לשאול האם בימי החנוכה יכולים לקיים את השיעור בזמנו או שאסור ללמוד בחצי שעה הסמוכה להדלקה?

תשובה: כתב המשנ"ב סי' תער"ב סק"י שאסור ללמוד כשהגיע זמן ההדלקה, ובשעה"צ נראה שבחצי שעה הסמוכה לשקיעה יכולים ללמוד ולסמוך על השיטות שזמן ההדלקה הוא בצאת הכוכבים, ומכך נראה שבחצי שעה הסמוכה לצאת הכוכבים אסור

כיצד יתכן שאדם ירוץ לבית הכנסת לשמוע דרשה, ויעבור בזה על איסור?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר חפץ חיים

שכן צייתה התורה "לא תלך רכיל" להורות לנו שגם על ההליכה יש איסור, מלבד עוון הרכילות עצמו, וראה שם עוד מה שהאריך בזה. אם כן, מה הדין אם לבסוף לא סיפר את הרכילות? האם עובר על ההליכה? באילת השחר (ויקרא יט, טז) הסתפק בכך, דשמה עובר מחמת ההליכה בלבד, וכפי שדימה זאת ה'חפץ חיים' לאיסור עשיית משקלות מזויפות, שעובר עליו כבר משעה שעשה את המשקל המזויף, כמבואר בגמרא (בבא מציעא סא, ב). והטעם שבאיסור לשון הרע ורכילות גם ההליכה כדי לדבר אסורה, יש שביארו (שיעורי עיון) על פי מה שכתב ה'חפץ חיים' לעיל, שאיסור לשון הרע חלוק משאר איסורים שבין אדם לחברו כמו גזל ועושה וכיוצא בזה, שבהם האיסור הוא רק בתוצאה, ואם ירצה לגזול ולעשוק את חברו ולא יעלה בידו, בוודאי אין בידו עוון גזל ועושה; מה שאין כן לענין לשון הרע, אף אם לא יבוא שום נזק לחברו על ידי דיבורו עובר איסור, כיון שאת עצם הדיבור בגנות חברו אסרה תורה, משום בחירתו לחייב ולהרשיע את חברו ושמחתו לאידו.

היום מתחילים לומדי ה'חפץ חיים' היומי את כלל א' מהלכות רכילות. "המרגל בחברו, עובר בלא תעשה, שנאמר (ויקרא יט, טז): 'לא תלך רכיל בעמך'..." (סעיף א'). "איזהו רכיל? זה שטוען דברים מזה לזה, והולך ואומר: כך אמר פלוני עליך, כך עשה לך פלוני, כך וכך שמעתי עליו שעשה לך, או רוצה לעשות לך" וכו' (סעיף ב').

אנו רואים שבאיסור רכילות התורה מזכירה גם את עצם ההליכה. ואכן בביאורים ומוספים מציינים מדברי ה'חפץ חיים' לעיל, שעובר על הלאו כבר משעת ההליכה, שהרי הזמין עצמו לרכילות, והוסיף שמצא כן בשל"ה הק' (פרשת קדושים על הפסוק 'לא תלך רכיל'). [וכעין זה מבואר ברש"י ורמב"ן בפרשת קדושים שם].

וכן לענין המתלוצץ ומלעיג על דרשת הרב בבית הכנסת, כתב ה'חפץ חיים' לעיל שכבר בעת מרוצתו לביהכ"נ לשמוע את הדרשה, כדי שיהיה לו אחר כך במה להלעיג ולהתלוצץ מהרב - עוון הליכה בידו, ואחר כך כשמלגלג על הדרשה, עוון מעשה בידו,

מדוע התעכבה הירושה שנועדה לשיבת לומז'ה?

פסחים יח

מילתא דאתיא בק"ז טרח וכתב לה קרא

נכנסו מהנהלת הישיבה אל מרן רבי חיים קניבסקי כדי להתייעץ איתו אולי כדאי לקחת עורך דין גדול, ואמנם הוא יגבה כסף רב, אבל לפחות יש סיכוי שהענין יסתיים בזמן קצר ביותר. החל רבי חיים לצחוק. שאלו אותו "מדוע הרב צוחק?" ורבי חיים הסביר: "וכי מה אתם חושבים קורה עכשיו בשמים? היהודי הזה שנפטר, יש לו משפט בשמים, ושם דנים האם יש לו די זכויות לכך שכספו ילך לישיבה, או שאין לו מספיק זכויות והכסף ילך ליורשים. המשפט הזה בשמים עדיין לא הסתיים ולכן הדבר תלוי ועומד. וכי חושבים אתם שאם תקחו עורך דין גדול יותר, הוא יוכל לזרז את הליך המשפט בשמים? מדוע סתם לבזבז כסף? כאשר יגמר המשפט בבית דין של מעלה, אם יגזר עליו שהכסף יגיע לישיבה - באותו יום תקבלוהו, ואם לאו - לא יעזור גם העורך דין היקר ביותר".

מדוע התורה כתבה דבר שנלמד מקל וחומר, וכן מדוע רק בקל וחומר כך ולא בשאר מדות? הבני יששכר (מאמרי תשרי מאמר ז אות ה) מבאר: "כל המדות שהתורה נדרשת, הן מקובלים מסיני ולא ישפוט אותם השכל בזולת הקבלה, אבל מדת קל וחומר הוא שכלי גם בעניני דעלמא, ובכדי שנדע שהתורה היא רצונו וחכמתו יתברך למעלה מן השכל, על כן דבר שנלמד בקל וחומר שהוא שכלי, טרחה התורה לכתוב זאת, להורות שהתורה היא למעלה מן השכל ולא יתערב חקירת שכל אנושי". סיפר הגאון רבי חזקיהו מישקובסקי שליט"א, שהיה יהודי שהוריש בצוואתו לישיבת לומז'ה בפתח-תקוה ירושה מכובדת. כרגיל במקרים רבים, הירושים שהיו רחוקים מתורה ערערו על הירושה בפני בית המשפט. במשך תקופה ארוכה התנהל המשפט בין הירושים לבין הנהלת הישיבה, והסוף לא נראה באופק.

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטיום וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

האם מותר ליטול ידיים בחול המועד ישירות על גבי עשבים?

בדבר, וכגון שיכול ליטול ידיו בכיור, ונוטל בגינה, ישירות על גבי עשבים, והמים משקים את העשבים.

ולגבי מקרים מסוימים, כתבו הפוסקים שחובה לעשות את המעשה בצורה המוכיחה כי הוא נעשה לשם ההיתר ולא לשם האיסור; ויש שכתב שכך הדין בכל מעשה היתר הכרוך באיסור מלאכה בחול המועד.

[שו"ע תקלז, ח-יא, משנ"ב לא, לב רלד; וראה שם, ל; ביאורים ומוספים דרשו, 20, בהרחבה ע"פ המקור, וראה שם, 19]

בהלכות שבת ובהלכות נוספות, ישנו כלל שאסור לעשות מעשה היתר הכרוך בהכרח במעשה איסור. מעשה כזה מכונה 'פסיק רישיה', כלומר, כשם שאי אפשר לכרות ראש מבלי להמית, כך אי אפשר להיתר להעשות ללא האיסור.

אולם, בחול המועד, מותר לעשות מעשה היתר הכרוך בהכרח במעשה האסור בחול המועד, ובתנאי שכוונת העושה לשם ההיתר. ויש שהסתפק אם מותר לעשות כן גם כשאין כל צורך

האם אומרים 'ספק דרבנן לקולא' ב'קולות' הסותרות זו לזו?

בכולן. ולא ניתן לומר שבכל אחת מהכוסות בפני עצמה ניתן להקל מחמת הספק, כיון שאם נקל באופן זה, תתבטל לחלוטין מצות ההסבה בארבע הכוסות, ודבר זה לא יתכן, שהרי בשתיים מתוכן בודאי חובה להסב. אולם, בענין שאין הכרח כי קיימת בו חומרא כלשהי - יש אומרים שניתן להקל כקולות שני הצדדים.

[ביאורים ומוספים דרשו תקלז, 21]

כלל הוא בידינו - 'ספק דרבנן לקולא'. וכתבו הפוסקים שבמקום שיש לשני הצדדים קולא וחומרא, אין להקל מחמת הספק כקולא של שני הצדדים. ולדוגמה: בהלכות פסח מבואר, שמעיקר הדין יש חיוב להסב רק בשתיים מתוך ארבע הכוסות, ונחלקו אמוראים אם החיוב הוא בשתי הכוסות הראשונות, או בשתיים האחרונות. ולהלכה, יש להחמיר כשתי הדעות ולהסב

האם מותר לעשות מלאכה לצורך הברחת מזיקים משדות תבואה בחול המועד?

להברחתם. ומותר להבריחם אף משדה שאינו עלול להינזק מהם קשות, אם הוא סמוך לשדה אחר העלול להינזק קשות בהגיע המזיקים לשטחו; ויש אומרים שבשדה שאינו עלול להינזק קשות בעצמו, מותר לעשות את המלאכה לצורך הברחת המזיקים רק ב'שינוי', אך להלכה ניתן להקל בדבר.

[שו"ע תקלז, יג, משנ"ב לט, וביה"ל ד"ה ויש; ביאורים ומוספים דרשו, 23]

הברחת מזיקים משדות תבואה, מטעים ופרדסים, הכרוכה בעשיית מלאכה - אסורה בחול המועד; משום שהימצאות המזיקים באדמה ובצומח היא חלק ממצבם הטבעי, ולכן, ההתעסקות בהברחתם אינה נחשבת כמלאכה לצורך מניעת הפסד, אלא כמלאכה לצורך השבחת השדה, האסורה בחול המועד.

אולם, מזיקים העלולים להסב נזק רב, מותר לעשות מלאכה

* עשיית מלאכה בחול המועד לצורך מניעת נזק גדול, מותרת אף כשהיא כרוכה בטירחה מרובה.
* עשיית מלאכה לצורך 'אוכל נפש' במועד, מותרת אף כשהיא כרוכה בטירחה מרובה. ואף
עשיית מלאכה לצורך 'מכשירי אוכל נפש', כגון תיקון כלי המטבח לצורך הכנת המאכלים בחול
המועד - מותרת בחול המועד ללא הגבלה.
* יש מפוסקי זמננו שדן בנוגע להשקיית העצים בחול המועד של שנת השמיטה - האם מחמת
שייכות הפירות לכל אדם, נחשב קלקול הפירות כ'דבר האבד' ביחס לכל אדם, ומותר להשקותו.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

הוראה שנאמר לגביה 'הלכה ואין מורין כן' - האם מותר לפרסמה בספר הלכה?

ויש שכתב שאסור לאדם להורות הלכה זו אף לבני ביתו.
ואף ההנהגה בפועל בהתאם להלכה זו, בפני רבים, נחשבת
כהוראה לרבים; ויש אומרים שאף לאדם בביתו אסור לנהוג כן
בפועל בפני בני הבית. אולם, מותר לנהוג בפועל בהתאם להלכה
זו, בפני אדם שכבר ידוע לו כי ההלכה היא שפעולה זו מותרת.
[שו"ע תקט, א-ב, משנ"ב ח, ושעה"צ י; ביאורים ומוספים דרשו, 7-9]

לגבי הלכות שונות, המתירות פעולות מסוימות, נאמר בגמרא
ובפוסקים הביטוי: 'הלכה ואין מורין כן', ופירושו - שמותר
למסור הלכה זו לתלמידים תוך כדי לימוד הלכות, ואף מותר
לכותבה בספר הלכה; אך אין להורות הלכה זו למעשה לרבים,
כולל תלמידים. ויש שכתבו שאין להורות הלכה זו אף לאדם יחיד,

הלוח היומי

כ"ג בכסלו | הגה"ק רבי דוד טעבלי הכהן שיף מלונדון זצ"ל בעל 'לשון זהב'

יארצייט:

תקנ"ב: הגה"ק רבי דוד טעבלי הכהן שיף מלונדון זצ"ל בעל 'לשון זהב'
תקצ"ז: הגאון רבי דוד ב"ר משה מנובהרדוק זצ"ל בעל 'גליא מסכת'
תש"ג: הרה"ק רבי אלימלך ב"ר משולם פייבוש סג"ל לאווי מטאהש זצ"ל הי"ד

מדוע אתה אוהב את אמא?

הגה"צ רבי ניסים יגן אמר: סיפר לי ת"ח, כי בנו הקטן שונא להתרחץ, הוא בוכה, צועק ובוועט וצריך לאחוז אותו בכח, פעם לאחר מקלחת שכזו שאל אותו אביו: "אתה אוהב את אמא?" והבן השיב בחיוב, אמר לו אביו: "אבל היא הכאיבה לך..." והבן לא ידע להשיב, הוא יודע במעמקי נפשו כי אמו אוהבת אותו וזהו לטובתו. צריך לדעת: הקב"ה אוהב אותנו יותר מכל אמא בעולם שאוהבת את בנה! וכשיש צער, זהו לטובתנו האמיתית!

(נתיבי אור ערך יסורים)

בכל צער וקושי המגיע עלינו נתחזק בידיעה שהדבר לטובתנו שהרי זה מגיע מהשי"ת שאין מי שאוהב אותנו יותר ממנו.

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

לתשומת לבכם: התמונות המוצגות כאן יש עליהם זכויות יוצרים ואין להשתמש בכל שימוש שהוא ללא היתר בכתב

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

דרשו | רח' הקבלן 45 ירושלים | 02-5609000 | לשאלות ופניות בכל נושא: dirshu@dirshu.co.il